

DOMOLJUB

Izidaja vsak četrtak. Cena rev. je 5 K na leto. (Za Nemčijo 6 K, za Ameriko in druge tuje države 7 K.) — Posamezna številka se prodaja po 30 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spis in dopis se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in in-serati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 12.

V Ljubljani, dne 21. marca 1918.

Leto XXXI.

Kam z vjetniki, ki se vrnejo?

Zaslišal se je glas plakanja, žalovanja in joka Rahelinega, ki objokuje svoje otroke in se ne da potolažiti zaradi njih, ker jih ni več. To pravi Gospod: Naj tvoj glas joka in tvoje oči solze, ker tvoje delo bo poplačano, in vrnil se bodo iz sovražnikove dežele; tvoji nasledniki naj še imajo upanje in tvoji otroci naj se vrnejo k svojim pokrajinam (Jerem. 31, 15—17.)

Vojska z Rusijo in Rumunijo je končana, z Italijo smo vojaško pravzaprav tudi že opravili, saj nimamo namena — kar so naši državniki ponovno pred vsem svetom naglašali — nimamo namena, da bi si prisvajali tuje ozemlje; naloga in namen naših bojev je bil ta, da si zavarujemo domače ognjišče, da branimo domačo zemljo, da grabežljivim sosedom zakličemo krepak: »Do tu, več pa niti pedi ne!«

Zato je čisto pravilna beseda in nam vsem iz srca govorjena, kakor jo je zapisal »Jugoslovan« v svoji 16. številki, »da je vojska za našo državo že končana.«

Če je pa tako, potem je nujno potrebno, da se začnemo obračati na pot k miru in da po tej poti kar moč hitimo, da prej dosežemo tako zaželeni cilj: ureditev razmer, upostavitve vsega prevrnjenega, v marsičem na glavo postavljenega gospodarstva v normalno, če mogoče pa v izboljšano stanje, ne da bi ponavljali napake, ki smo jih gradili pred vojsko, in ki so se med vojsko v vsej divji bohotnosti razplodile. Pred vsem je treba za upostavitve rednih razmer potrebnih delavnih moči. Te moči, ki zdaj opravljajo z nezaslišanim naporom ogromno gospodarsko delo, pešajo in bodo obnemogle.

Milijoni src hrepeneč pričakujejo, da

se njih dragi vrnejo iz ruskega vjetništva.

Ali bi ne bilo v teh razmerah, ko Avstrija takorekoč samo še na mir čaka, da se dogovorno sklene in podpiše — ali bi ne bilo modro, da se kar moč veliko teh mož in mladeničev, ki so že toliko trpeli in preizkusili v tej najstrašnejši vseh vojska, vrne k mirnemu delu? Ali bi ne bilo pravično, da se ti prvi vrnejo domov, ti, ki so čutili in nosili jarem težke tuje roke, ki so toliko časa pogrešali dom in vsakršno uteho, kakor jo more le zveza z domom nuditi?

In če ni mogoče, da bi vsi vjetniki, ki jih domovina tako potrebuje, doma ostali, naj bi doma ostali vsaj tisti, ki so najbolj potrebni.

To so: 1. samostojni gospodarji, ki ves čas vjetništva niti sveta niso mogli dajati, kako naj se s posestvom ravna. Po teh posestvih kar kliče in vpije.

2. Družinski očetje, pred vsem tisti, ki imajo po več otrok. Kdor živi med ljudstvom, vsak dan bolj izkuša, kako družinske razmere, zlasti vzgoja dorastlih in nedorastlih otrok kriči po očetovi roki. Matere ne zmorejo vsega strašnega bremena, če se ga prej dvojne rame komaj nosile, kako naj ga v teh nezaslišano težkih časih ene same in to ne močnejše, ampak šibkeje? Če se očetje kar moč naglo ne vrnejo, bo prihodnji rod takorekoč v kalu izkazen. — Cvet našega moštva je svojo zvestobo z lastno srčno krvjo zapečatil, brez števila življenj najboljših naših mož in mladeničev, nepogrešljivih, nenadomestnih, je vzela »zgodba« let 1914—1918, ali naj nam ta nenasitna morilka, ta smrtna slava, še nežno brstje naše mladine zastrupi? Zato Jugoslavija kliče in vpije po očetih, da varujejo svoje otroke pred duševnim poginom, kakor so Izraelci, v Egiptu stiskani, vzdihovali in vpili. Bog daj tudi Avstriji Mozesa, ki nas

izpelje iz te morije v zaželeno, tolikrat obljubljeno deželo miru!

3. Sinovi-edinci, bodoči gospodarji, posebno sinovi vdov, saj te sirote so bile najbolj prizadete, te so največ trpele telesno in duševno; neverjetno je kaj so vse prestale, kaj vse prenesle. Koliko dni se trudile v potu svojega obraza do onemoglosti, koliko noči prejkale in premolile v strahu in skrbi za edinega, ki se ga oklepa njih zapuščeno srce. Ni je ure podnevu, ne ponoči, da bi ne bila trepetala njih duša in drgetala v bolestin grozi zaradi nevarnosti, ki prete njemu, ki je pomoč njene starosti, up njenih želja, tolažba njenih misli.

4. Možje, ki so v znanosti, vedi, umetnosti pokazali velik talent, ki domovina od njih upravičeno pričakuje še velikih del. Nič manj kakor za gospodarski razvoj moramo skrbeti za umstveni, kulturni napredek in za tega še bolj in vsak talent, ki se pojavi na obzorju naše vede ali umetnosti, moramo čuvati kot dragocen zaklad in mu dati priliko, da se izobrazi do najvišje stopnje; zakaj pravi talenti so redki, toda le taki nam bodo med kulturnimi narodi priborili častno stališče in upoštevanja vredno ime, po takih izrednih močeh bo združena Slovenija in po njej bodoča Jugoslavija najbolj zaslovela in si pisala kulturno zgodovino.

Da bo treba na podoben način tudi med tistimi razločevati, ki stoje sedaj na avstrijskih frontah, mi ni treba omenjati; saj, kakor slišimo, se poslanci trudijo, da bi vlado in vojno upravo prepričali o potrebi delavnih moči na kmetih; potreba bo pa še zelo narastla, ko bodo odšli ruski vojni vjetniki, ki so sedaj nastanjeni na kmetih in pomagajo pri gospodarstvu. Za te mora država dati primerno nadomestilo. In kaj je bolj naravno in gospodarstvu koristnejše, kakor da pride namesto vjetnikov domov gospodar, sin, ki

e bil doslej ali vjet ali pa se je v domači vojski boril s sovražnikom?!

Zato, poslanci, povejte vladi, kaj je naša želja, ki se nam je rodila tisti hip, ko smo slišali, da je mir že sklenjen. Povejte, da se ne bo mogla izgovarjati, češ: nas nihče ni opozoril na to potrebo. (Naši poslanci so v tem smislu že krepko nastopili. Op. ur.)

Res da vlada nima navade, da bi ljudske zastopnike popraševala, gotovo je, da jih le prisiljena posluša, vemo in oblačujemo, da jih celo k pogajanju, ki je odločilno za bitje in življenje narodov, za njih življenje in smrt, ne kliče; toda ne gre za to, ali vas vprašuje in kliče ali ne, ali vas rada ali nerada posluša, ampak to vemo, da imate dolžnost, pa tudi pravico svoj glas dvigniti, kadar gre za narodov obstanek, pa naj bo vladi priložno ali nepriložno, kadar je treba reševati telesno in duševno življenje našega trpečega ljudstva.

Deželan.

Pregled po svetu.

Državni zbor. Zbornica je po burnem boju za proračun prešla zopet k mirnemu zborovanju. Sprejeli so zakon, da mora država oškodovati vse, kateri so prišli v škodo s tem, da je vojaštvo ali orožništvo koga po krivici umorilo ali težko poškodovalo. Ravnotako mora država odškodovati tiste, ki so bili po nedolžnem več kot tri mesece zaprti ali omejeni na gotovo bivališče. Za ta zakon se moramo zahvaliti predvsem Jugoslovanskemu klubu in Poljakom. Razpravljali so tudi o zvišanju plač duhovnikom in pa moštvi v armadi. Sprejeli so tudi zakon, kdo naj se proglasi za mrtvega izmed vojnih pogrešancev. Jugoslovanski klub je zopet vložil več interpelacij v prid goriškim beguncem, glede preganjanja nedolžnih oseb in glede razmer na obmejnem Slovenskem. Med tem mirnim zborovanjem pa so se jeli kazati začetki novega ognja. Netivo za ta ogenj je cesarska naredba, ki je razširila črnovojniško dolžnost od 42. do 50. leta. To naredbo mora potrditi zbornica, drugače bo ob veljavo. In tu je vladina želja, naj bi vsak služil v vojaški suknji do 50. l., zadelo ob stare težave. Jugoslovani, Čehi in socialni demokratje namreč pravijo: »Ruske fronte ni več, zato ne rabimo toliko vojakov; vsi, ki so stari nad 42 let, naj gredo domov delat na polje, ker tega krvavo potrebujemo.« Vladi spet ne kaže drugega, kot da se zopet pogaja z opozicijo. Da bi jim vsaj nekoliko ugodila, je izjavila, da bodo letniki 1867. in 1868. odpuščeni še letos, letniki od 1869. do 1871. pa prihodnje leto. Toda opozicija noče odnehati niti za las. Zadnje delo zbornice pred veliko nočjo je bilo to, da so za vse dežele enako uravnali učiteljske draginske doklade. Država bo prispevala po zaslugi posl. Jarca 70%, dežele pa 30%. Nato so se poslanci razšli na velikonočne počitnice z nado, da se zopet snidejo koncem aprila, ko bo padla odločitev tudi o avstrijski ustavi.

Gospoša zbornica je sprejela brez vsakega ugovora državni proračun. Slišali

smo zopet zahteve po nemškem državnem jeziku, zavzeli so se za namero, da bi tiste polke, ki so se v vojni posebno odlikovali in imeli posebno težke izgube, poslali v zaledje na daljšo okrepitev. Lepa misel, ali bati se je v sedanjih razmerah, da bodo samo Nemci med tistimi srečnimi polki!

Na Hrvatskem se od dne do dne jasneje in odločnejše bije bitka za in proti naši deklaraciji. Seveda največji nasprotniki so Mažari, ki so znova poklicali bana v Pešto, da so ga okregali, češ da je proti jugoslovanski zahtevi preveč popustljiv, in so ga zopet naučili, kako naj postopa proti tem zahtevam. Prvi sad te šole je prepoved Preradovičeve proslave! Med Hrvati najbolj vestno pomagajo Mažarom proti naši deklaraciji zloglasni Frankovci. Njihovo skrivno rovanje in pa njihovo pisanje po časopisju zoper deklaracijo je naravnost nesramno! Vladna večina koalicionašev, ki kaže svoj strah pred deklaracijo s cenzuro, ki neusmiljeno črta, kar količkaj diši po deklaraciji, se cení. En del ni zadovoljen z dosedanjim koalicijsko politiko in stopa med naše bojovnike. Res, hudo moč ima mažarsko »korito«, a še večjo moč dobiva naša jugoslovanska misel!

Na Ogrskem še vedno maše skupaj novo volilno pravico. Ne morejo se zediniti, kako bi dali Mažarom večjo volilno pravico, Slovanom pa vzeli še tisto, kar je imajo. Tam ne vprašajo, ali si že star 24 let, ampak čimveč razredov si dovršil, čim dalje si služil pri vojakih in čim več križcev ter medalij imaš, tem več imaš glasov. Seveda Slovani se ne morejo ponášati niti z velikim številom razredov, niti s križci, ker jim jih Ogrji ne dajo! In tako bodo Slovani po večini ostali brez volilne pravice in brez vpliva na ogrski parlament. Sicer se pa radi volilne pravice že tako kregajo, da ima ogrska vlada pravico, da parlament razpusti, če se ne bodo kmalu zedinili v svoji »gorečnosti«. — Naš Seidler je nekaj govoril o ogrski armadi, ogrski ministrski predsednik mu je pa takoj odgovoril: »O ogrski armadi nima nihče drugi govoriti kot ogrski kralj in ogrski parlament!« No, to se lahko učimo od Ogrrov, kako moramo tudi mi odločno in krepko nastopati za svoje zahteve!

Na Francoskem je razvil ministrski predsednik Klemansó svoj program takole: »Tudi jaz sem za mir! Toda z besedami o miru se pruski militarizem ne da zadušiti. Zato bomo vojno nadaljevali do zadnje četrt ure, kajti ta četrtinka ure bo naša.« Poslanci so potrdili ta program s 400 glasovi proti 75 glasovom.

Ententa sočustvuje z Rusijo. Amerika ji je še posebej izrazila svoje sožalje: Japoncem pa je dovolila, da smejo prodirati v Sibirijo le v toliko, v kolikor je potrebno, da izenačijo nemški vpliv na Ruskem. Od Nizozemske je ententa zahtevala, naj ji prepusti gotovo število ladij. Če tega ne stori v osmih dneh, ji bodo zaplenili vse ladje, ki jih dobe v roke, in ji bodo ustavili dovoz žita. Nizozemska je v veliki zagatí: če se zameri ententi, ne bo žita; če se pa zameri Nemčiji, pa ne bo premoga.

Svetovna vojska.

Smo še z večine tam, kjer smo bili prejšnji teden. Na laški in francosko-flanderski fronti se še ni razvzljalo. Ni izključeno, da se bo Veliki teden, teden krvave golgatske žalostre, vršila krvava igra sveta. Ves svet je Golgata, gora mrtvaških glav. Naši in Nemci so vkorakali v ukrajinsko Odeso: če bo kaj žita, bomo videli — pot z Odeso do nas je dolga. Rumuni se morajo te dni odločiti, li podpišejo mirovno pogodbo ali ne. Turki se v Palestini Angležem umikajo, v Mali Aziji je narobe: Turki so vzeli Trapecunt, ki so ga svoj čas osvojili Rusi. Krščanski Armenci beže vsi prestrašeni pred Turki. Od drugod nič bistvenega, kakor le, da Japonci korakajo v rusko Sibirijo, po kateri so se jim že dolgo cedile gline.

Mir v megleni daljavi...

Čim bliže pomladi, ki naj bi vrnila naše očete in sinove poljskemu delu, tem huje doni vojna tremba v vseh državah. Vse se pripravlja na novo morijo, vojskovodje delajo obsežne načrte, kako uničiti čim več dragocenih življenj. Zdi se, da je človeštvo izgubilo pamet, ker ne zna najti poti do medsebojnega sporazuma. Meč naj odloči, kličejo še vedno na tej in oni strani. Mir z Rusijo, kateremu naj bi sledil splošen mir, postane izvor novih vojska. Med boljševeliki samimi je nastal razdor, na eni strani zbira Trocki, ki je med tem odstopil kot komisar za zunanje zadeve ter postal gubernator v Petrogradu, tovariše, ki so proti tako sramotnemu miru in za nadaljevanje vojske, na drugi strani Lenin, ki se je s svojo vlado preselil v Moskvo, kjer zbira prijatelje miru. Na zboru vojaških in delavskih svetov je dosegel sicer večino, ki je odobrila njegovo mirovno pogodbo z osrednjimi velesilami, toda šele potem, ko je svečano izjavil, da je sklenil mir le pod pritiskom vojaške sile in da za enkrat ni drugega izhoda, dokler se ne organizira nova armada, ki naj prevzame obrambo domovine. Temu zboru je poslal ameriški predsednik Wilson pozdrav z obljubo, da bo Amerika vse storila, da zadobi Rusija svojo prejšnjo slavo in moč. To je prvi uspeh našega miru z Rusijo! Pogajanja med Nemčijo, Turčijo in Rumunijo so ugodno zaključena, le z Avstrijo in Bolgarijo se še nadaljuje, ker zahtevata ti dve baje preveliko popravilo strateških mej. Zopet pohlepnost po ozemlju; čemu vojaško ugodne meje, če izjavljamo, da smo za razorožbo (po vojni) in da smo pripravljeni morebitne spore s sosedi poravnati pri mednarodnem razsodišču? Ta nedoslednost nam zamore gotovo vsestransko škoditi; ne dajmo prilike našim nasprotnikom, da bi lahko v nasprotnem slučaju zahtevali od nas kako popravilo na naših državnih mejah. Pričela so se tudi pogajanja med Rusijo in Ukrajino, a še niso končana. Govori, ki so jih zadnji čas govorili nam sovražni državniki, kakor francoski zunanji minister Pišon, angleški ministrski predsednik Lojd Žorž kakor tu-

di nemška generala Hindenburg in Ludendorff, nam pričajo, kako daleč smo se od splošnega miru. In zakaj? Ker človeštvu še vedno velja načelo: »Če hočeš mir, pripravi vojsko!« namesto da bi vrglo od sebe meč ter priznalo načela krščanske pravičnosti.

Tedenske novice.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

Shod S. L. S. bo imel drž. poslanec vitez Pogačnik dne 25. marca ob 3. uri popoldne v Spodnjih Gorjah v gostilni Jan.

»Vojno bomo nadaljevali do zadnje četrt ure, kajti ta četrt bo naša.« Tako je govoril francoski ministrski predsednik.

Vojska bo še trajala 2 do 3 leta, pravi Amerikanci. Kajti o miru z Nemčijo in Avstrijo po zadnjih dogodkih se ni moglo več pogajati, in sporazum se bo dosegel le, če se pruski militarizem vrže ob tla. Zato za Amerikance velja geslo; vojska, vojska in zopet vojska. To so torej dosegli Nemci s svojim zmogovitim mirom v Brestu.

Vsenemci divjajo, ker je ministrski predsednik Seidler, prisiljen vsled pritiska Jugoslovanskega kluba, izjavil, da se bo treba o jugoslovanskih zahtevah pogovoriti in da jih ni mogoče več prezirati.

Vsa nemška javnost obširno razpravlja o jugoslovanski državi. Tako odločne, enotnega in neomajljivega nastopa od strani Slovencev Nemci niso pričakovali. Vedno bolj uvidevajo, da se jugoslovanskim zahtevam ne bo mogoče dolgo ustavljati.

Mažari so začeli čutiti, da jim raste jugoslovanska deklaracija čez glavo, zato se poslužujejo sedaj vseh mogočih nasilnih naredb, kakršnih so le še Nemci zmožni, da bi zadušili jugoslovansko gibanje na Reki in na Hrvaškem. Hrvatska stranka koalicije pridno pomaga. Ravno ta odpor pa bo še bolj združil Jugoslovane v enotno fronto za uresničenje svobodne države.

Novi poslaniški. Nemčija je v finski in krajsko državo že odposlala svoje poslanike.

Baron je baron. V gosposki zbornici je izjavil baron Plener, da je nadaljevanje vojske za nas neobhodna potreba. Demokratična Avstrija bo morala tudi tako zastarelo baronsko šaro pomesti, ker ni samo nerabna, temveč naravnost škodljiva.

Velikanska morija se pripravlja na francoski fronti. Nemčija je zbrala tamkaj blizu 220 divizij (3 milijone vojakov), 1790 baterij težkega topništva. Poleg tega bodo rabili novoizumljene granate, ki bodo v učinku vse dosedanje presegale. Angleži pa pravijo, da imajo tako vse pripravljeno, da se Nemci niti začeti ne bodo upali.

Boljševiška zvezda ugaša. Trocki, ki je sklenil za Rusijo tako sramoten mir, je

odstopil in za njim bodo šli njegovi prijatelji. Stranka kadetov, največja sovražnica Nemčije, prihaja zopet na površje.

Čehi pravijo, da nikdar ne dopuste delitve Češke v nemški in češki del.

Nizozemska v precepu. Anglež pravi: Daj mi svoje ladje, sicer ti ne dam živil, Nemčija žuga: Če Angležem ustrežeš, ne dobiš premoža. Treba bo Salomonove modrosti.

DOMAČE NOVICE.

Vseslovenska ljudska stranka. Vljudo vabim vse člane centralnega vodstva in centralnega izvršilnega odbora Vseslovenske ljudske stranke na posvetovanje o narodnem svetu v nedeljo, dne 24. marca ob 9. uri predp. v posvetovalnici Kat. tisk. društva v Ljubljani. Radi poštinih razmer se drugim potom ne bo vabilo. Dr. Korošec, t. č. predsednik.

Za begunce se je izdala nova naredba, katera določa, da za vračajoče se begunce pod črko A zadostuje legitimacija izdana od tistega glavarstva, kjer begunec biva sedaj. Železnice morajo sprejemati vožnjo blago kakršnekoli teže in sicer brezplačno. Ravnotako imajo begunci prosto vožnjo. Beguncem se tudi ne smejo po raznih postajah jemati živila, ki so jih vzeli s sabo. Oni begunci, ki so se že vrnili, pa imajo svoje še v zaledju, jih lahko gredo obiskovat potom prehodnice, ki si naj jo oskrbe. Begunci naj se vedno odločno potegnejo za svoje pravice napram neprijaznemu nemškemu uradništvu.

Begunska preskrba v Goriškem je popolnoma odpovedala. Urad za prehrano trdi, da je bilo za Goriško odločeno po 40 kg krompirja do konca marca na osebo, a Goričani umirajo ob slanjem kropu. Kje je torej tisti krompir? In potem dr. Skubel misli, da moramo hvaliti avstrijsko uradništvo!

Ker vlada neče pomagati, se je sestavil v Ljubljani pomožni odbor za obnovo Goriške. Razdelil se je v tri odseke: 1. poljedelski, ki bo skrbel za nabavo orodja, semena in živine; 2. stavbni, ki bo skrbel za stavbni material; 3. finančni bo skrbel za potrebni kapital. Vse podjetje se bo v podrobnem organiziralo in Slovencem toplo priporočamo, da gredo odboru kolikor mogoče na roke.

Dr. Krekovi dnevi se imenujejo celodnevni tečaji s predavanji, katere prireja Jugoslovanska strokovna zveza za delavce. Prvi tak dan se je vršil dne 10. marca v Kranju.

Umrla je v Kamniku gospa Marija Benkovič, mati g. državnega poslanca dr. Benkoviča in sestra pokojnega slovenskega pisatelja Ogrinca. Bila je vzorna krščanska mati. Blag ji spomin!

Shod S. L. S. v Košani. Na praznik sv. Jožef je bil v Košani shod S. L. S., katerega se je udeležilo nad 500 oseb. Poročal je drž. poslanec dr. Lovro Pogačnik. Zborovalci so se z navdušenjem izjavili za majniško deklaracijo in izrekli Jugoslovanskemu klubu svoje popolno zupanje.

Shod za jugoslovansko deklaracijo se je vršil dne 10. t. m. v škofji Loki. Navzo-

čih je bilo nad 1000 ljudi. Govorili so poslanci Jarc, dr. Triller, urednik Smolej in župnik Finžgar.

Ljudski tabor za jugoslovansko državo se je vršil 10. t. m. v Krškem. Govorila sta državna poslanca dr. Korošec in Ivan Hladnik, prvi o nečloveškem preganjanju Jugoslovancev tekom vojske, drugi o gospodarskem izžemanju naših dežel. Vse navzoče je popolnoma prevladala ena misel: edina rešitev je samostojna država.

Krekovo slavlje v Trstu so obhajali Tržačani silno veličastno. Do 5000 Slovencev se je zbralo v gledališču, kjer je govoril poslanec Rybač. Potem so se vrstile živa slika in pevske točke.

Orosiav Bric, vzorni litijski župan, mož-značaj, je umrl 10. t. m. S. L. S. je izgubila z njim enega svojih najboljših mož, ki je z veliko izobrazbo združeval tudi silno pridnost. Star je bil šele 36 let. Pokoj njegovi duši!

Umrl je na Poljšici pri Gorjah Val. Pretner, kmet, vrl mož, znan daleč na okoli. Star je bil 74 let. Udeležil se je vojske proti Italiji l. 1866.

Kdo ve kaj o Jožefu Mejak, 97. pp., 9. komp. Izgubil se je v Galiciji leta 1914. Naznani naj se na Ivano Mejak, p. Portorose, Korte 3, Istra.

Goriški nadškof se je vrnil iz Zatične v Gorico, ravnotako nadškofijska pisarna.

Cerkveni oklici se od Binkošti naprej ne bodo več vršili raz prižnic, temveč bodo nabiti na cerkvenih vratih. Tako menda splošno po Avstriji, kaj se bo ukrenilo v tem oziru v ljubljanski škofiji, ne vemo.

Nesreča. Dne 5. marca se je ponesrečil v Zagorju ob Savi vojak, Ivan Bostič, trgovec, posestnik in gostilničar v št. Juriju pod Kumom. Našli so ga jutraj okrog 3. ure nezvestnega ob železniški progi. Nato je bil prepeljan v bolnico v Celje, kjer je vsled notranjih poškodb kmalu umrl. Vozil se je v smeri proti Zid. mostu, toda ne ve se, s katerim vlakom; najbrže ponoči ali zgodaj zjutraj. Če ve kdo kaj natančnega o tej nesreči, je naprošen, da sporoči to vdovi Ivanki Bostič v št. Juriju pod Kumom, oziroma pride sam do nje, če je mogoče.

Tatovi. V noči 14. marca so se v Rodinah, obč. Trebnje oglašili tatovi. Pri posestniku Dularju so pokradli slanine in meso ter nekaj pšenice. Pri posestniku Uhanu pa obleko ter blago za obleko. Gospodarju so odnesli vso obleko, istotako ženskam. Blago za eno obleko je plavo, dve moški boljši obleki in suknja so črni. Ker so se preje po okolici klatili cigani je sum padel nanje. Najbrže bodo umovili skušali blago prodati. Občinstvo se torej prosi, naj blagovoli tatove naznaniti orožništvu, kjer se pokažejo.

To je bilo za otroke! Ko so peljali te dni v Ljubljani voz z marmelado v skladišče, je padel en sod na tla, se razbil, vsebina pa je tekla po cesti. Otroci pa krog sladke mlake kot čebele in so vse posrkali.

Dobro založena z živili mora biti ljubljanska nemška kavarna v kazino. Kajti pred kratkim se je ponoči nekdo splazil v poslopje in odnesel 1200 jaje in 25 šunk,

Ubogi delavec pa niti enega jajca za denar ne more dobiti.

Dopusti vojakom iz dežela, ki so bile ivočasno zasedene po sovražniku ali polškodovane po vojni. Kakor je znano, je vojno ministrstvo zaukazalo, da se mora podeliti večtedenski dopust vsem vojakom, ki so iz gori označenih krajev. Izvedeli smo, da marsikateri vojak še danes ni dobil tega dopusta. Pozivljamo vse takšne, da se zgledajo pri podpisnem odboru in da pri tem naznanijo krdelo, kjer sedaj služijo. Osrednji odbor za vrnitev beguncev in obnovitev Goriške, Dunaj I., Bankgasse števe 2.

RAZNE VESTI.

Kdo je navdušen za vojsko? Veliki fabrikantje in kapitalisti, ki jim vojska nese ogromne dobičke. Tako trdita Daimler v Berlinu prodaja motorje vojni upravi po 22.000 mark, medtem ko stanejo isti tovarno le po 5000 mark. Na ta način je odrta trdita država, oziroma ljudstvo za 48 milijonov mark. Dajmo, ko rekvirira država zadnji krompirček, bi bilo prav, da rekvirira tudi te milijone.

Novorojenemu cesarskemu princu je ime Karel Ludvik.

Naših ujetnikov je dvakrat toliko kot ruskih pri nas. Vračanje v domovino je zadelo na neke težkoče in ko je Avstrija poslala odposlance v Petrograd, da se pogovore, niso ne le nič opravili, temveč komaj sami zdravo kožo odnesli. Tako se bodo ujetniki do avgusta komaj vrnili, oni v Sibiriji se pa letos najbrž sploh še ne bodo. Tako pripoveduje minister Cap.

Ženske bodo smele voliti v švedski državni zbor.

Novi nabori se bodo menda vršili za 18- do 24letne, in to v kratkem.

Odpušteni letniki. Cesar je odredil, da naj se odpuste vsi vojniki, rojeni v letih 1867, 1868, 1869 in sicer letnik 1867 vsaj do konca maja, letnik 1868 vsaj do 15. septembra, letnik 1869 vsaj do 31. dec. tega leta. Naši poslanci pa zahtevajo, naj odpuste vse, ki so čez 42 let stari.

Množina cukra na osebo se bo zopet skratila radi tega, ker se bo letos pridelalo veliko manj sladkorne pese.

Italija ima 60 milijard lir državnega dolga. Posledica bo seveda bankrot.

Tudi sredstvo zoper draginjo. L. 996. po Kr. je bila v perzijski državi velika lakota, ker že več let zaporedoma ni bilo zadostne letine. Takrat je vladal v Perziji moder, razsoden vladar Azud ad Daviah. On sam s celotno svojo družino si je takrat pritrjeval od ust, da le olajša ljudstvu neznosno stanje, a bogatinci v državi so se brezskrbno mastili dalje in žrli kakor — — . Nato je izdal Azud povelje, da bo za vsakega reveža, ki bi še v njegovi državi umrl lakote, vselej en bogatin obesen. In glej, to je pomagalo! Lakota je minila in noben revež ni umrl več od lakote. Ali zgodovina nam hkrati pripoveduje, da izmed bogatinov tudi nihče ni obubožal.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. Znano je, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosegu svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi. Občinstvo se svari pred nakupom omenjenih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, kar je bilo že večkrat objavljeno, da se srečke zaplenijo, morebitni dobitniki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota, ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročate srečk ogrske razredne loterije, ako jih na dobite brez naročila, uničite ali pa izročite jih finančni oblasti.

Dopisi.

Ihan. Zopet smo izgubili iz naše fare vlega mladeniča Franca Kokali, p. d. Gorepeškega Franceljina, junaka cesarjevičevega peskolka. Zadet od granate je daroval svoje mla-

do življenje za domovino, in čaka vstajenja na asiškem pokopališču. Pokojni je bil zelo blag mladenič. Par tednov pred smrtjo so mu pokopali mater, katero je srčno ljubil. Zato ga je ljubi Bog tako kmalu zopet združil z njo.

Z Blok. Dne 27. svečana I. l. je velik požar uničil osmim posestnikom pet hiš, šest hlevov, pet kozolcev, sedem skednjev, nekaj lop, senikov in listnic. Zgorela je vsa mrva, seno in slama. Požar je uničil skoro vso obleko, veliko živeža, mnogo semenskega žita; zgorelo je skoro vse kmetijsko orodje, prav mnogo voz, slamoreznic in nekaj denarja. Žalosten je bil pogled na ožgano živino: dva vola, ena krava in en prešič. Zažgali so otroci nekako ob pol dveh popoldne pred hlevom, ki je bil v trenutku v ognju, in zatem hiša, in tako je nastal požar, ki ga enakega ljudje ne pomnijo. K sreči ni bilo burje, sicer bi vsa vasa Vel. Bloke doživela katastrofo. Zdaj šele vemo, kaj so zvonovi! Gasilna akcija se je zato silno zavlekla, kajti preden so se domači zavedli, je že vsepovsod gorelo! Domače brizgalno društvo je takoj hitelo z dvema brizgalnicama na lice mesta. Kmalu je dospela pomoč iz Žirovnice, Grahovega, Starega trga in Loža. Pogorelo je osem posestnikov. Marija Hiti je že štiri leta boleha, mož je v vojski, in je vse izgubila: posestvo, živino, denar, obleko in živež. Revščina in bolezen je že prej trkala po vratih, a zdaj ji Bog pomaga! Obračamo se torej do vseh dobrih src z milo prošnjo za milodare! Škode je čez 165.000 K, katere je tem občutnejša, ker vlada v vsaki stvari grozno pomanjkanje. Ubogim cpogorelem priskočite na pomoč in Bog naj vam povrne!

Iz Škocijana pri Mokronogu. Dne 12. marca je umrl v Dobruški vasi posestnik Anton Zaman, znan po celem Dolenjskem. Bil je vrl krščanski mož, ki se je vedno boril v prvih naših vrstah. Udeleževal se je pridno vsega našega javnega življenja: vodil je Kmetisko zvezo v Škocijanu, kot nje načelnik je večkrat predsedoval političnim shodom, zlasti pri zadnjih deželnozborskih volitvah; sodeloval je pri hranilnici kot predsednik nadzorstva; zanimal se je za naše izobraževalno delo, bil je namreč podpredsednik Katol. izobraževalnega društva; bil je član še mnogo drugih odborov. Posebno rad je občeval z duhovniki. Vsi, ki so službovali v Škocijanu, so z veseljem in zaupanjem zahajali v njegovo hišo. Z mnogimi, ki so leta in leta že bili na drugih službah, je ves čas ostal v prijateljski zvezi. Naj bi se ga pač vsi gospodje spominjali v molitvi, zlasti pri sv. maši. Njegov pogreb je bil nekaj veličastnega. Sorodniki, znanci in prijatelji so od blizu in daleč prihiteli, da ga spremijo na zadnjem potu in pomolijo zanj. Pač v veliko tolažbo žalujoči vdovi in hčeram, ki so izgubile tako dobrega moža in skrbnega očeta, glavno oporo pri hiši.

Iz Černera pri Svibnem. V naši vasi je 14 hiš, in vendar smo dali v vojsko 22 mož in sinov, od katerih so 3 padli, 1 se pogreša, 6 jih je v ruskem ujetništvu, 12 pa se jih še bori. Rekvirirajo tudi pri nas pridno, kadar je pa treba kaj dobiti, smo pa vedno za par mesecev zadaj. Zene in matere niti podpore še nismo letos dobile, sladkorne karte za januar pa šele v marcu, volne, oddane lanske leto, tudi še nismo dobili plačane.

Gospodarske stvari.

Fidejkomisi in veleposestva.

Na Koroškem je umrl plemenitaš, zadnji svojega rodu, ki je bil posestnik fidejkomisa, velikega 14.000 hektarov. Ker uživajo velika posestva, ki so proglašena za fidejkomise, posebno predpravo, da se jih sme, če izumrje zadnji potomec dotične rodovine, prodati samo skupaj enemu lastniku, ne pa jih razdeliti, je moral državni zbor nalašč izpremeniti to postavbo. Ob tej priliki je poslanec Jarc v govoru, ki je iz-

zval mnogo pozornosti, opozoril na krivično razdelitev zemljiške posesti in nujno potrebo, da se veleposestva razlastijo in razdelijo med kmete, zlasti kjer ne izpolnjujejo svoje dolžnosti za prehrano ljudstva. Na Kranjskem imamo 332 veleposestev, ki obsegajo nad 100 hektarov. V rokah teh je združenih 223.448 ha zemlje, od tega je nad 10.000 ha njiv in travnikov ter 34.000 ha planin in pašnikov in blizu 150.000 ha gozda. Par sto veleposestnikov ima eno tretjino gozdov na Kranjskem v svoji posesti. Vendar so pa med veleposestniki tisti, ki pridelajo toliko, kolikor sami rabijo zase, skoraj izjema. Velik del njih dobiva krušne karte ali pa tudi moko brez kart (kakor vagenšperska gospoda). — Oskrbnik grofa Auersperga je pa zahteval celo prešiče od aprovizacije. Agrarno vprašanje je bilo posreden vzrok ruske revolucije. Tudi pri nas je to vprašanje postalo nujno in pereče, če se hočemo pri nas izogniti ruskim razmer in zmešnjav.

Hreščevo leto.

Neki kmetijski posestnik nam piše: Leto bo zopet kebr. Vsakemu kmetu je znano, koliko škode napravi ta golazen, prvič v gozdu, in drugič zaleže nebroj črvov, ki grozno gospodarijo po polju in travnikih. Zato bi bilo potrebno, da jih preganjamo že v mirnih časih, kaj še le zdaj, ko vsega tako primanjkuje. Potrebno bi bilo, da se združijo vsi sloji zoper tega skoro največjega sovražnika našega preživljanja. Poklicani gospodje naj bi malo potrkali na merodajnih mestih, da se ukrenejo v ta namen potrebni koraki in da se ta mrčes vsaj nekoliko omeji. Zeleti pa bi bilo tudi dejanske pomoči, ne pa samo suhih odredb, kajti podpora je malokje tako potrebna kakor tukaj, kajti ako se polje pokonča, so prizadeti vsi starovi, zato naj bi pa tudi vsi sodelovali, vsak po svojih močeh.

Karte za blago. Vsled velikega pomanjkanja blaga za obleke je vveljala državna oblast karte za blago. Sleherni, ki potrebuje blaga za obleko, se mora oglasiti pri uradniku, ki je nalašč za to nastavljen. Povedati mora, koliko blaga bi rad kupil. Posli, delavci naj zahtevajo karto po vzorcu A. S to karto dobe sicer bolj priprosto, a ceneje blago. Imovitejši dobe karto po vzorcu B, po kateri imajo pravico do dražjega blaga. Tudi za srajce ali za platno je treba karte. Za karto je treba plačati posebno pristojbino, navadno 1 krono. Blago se pa lahko kupi v vsaki prodajalni. Oddati pa je treba pri nakupu karto. Karta velja le za en mesec. Ako se v enem mesecu blago ne kupi, se mora dati pri dotičnem uradniku obrok podaljšati. S karto se lahko kupi tudi narejena obleka.

Draginja pri obleki. Fred vojsko se je kupilo 1 meter hlačevine za 3 K. Dobila se je tudi ceneje. Sedaj velja 1 meter slabšeje hlačevine najmanj 60 K. Podražila se je torej za 2000 odstotkov. Cena pri žitu se je podražila komaj za 100 odstotkov, pri živini za 200 do 300 odstotkov. Kdo ima torej dobičke od vojske? Kmet gotovo ne!

Usnje. Vojska oblast je dovolila, da se za vsako deželo razdeli nekaj usnja po nižjih cenah. Na Kranjskem se ima razdeliti 6400 kg zlasti hribovskim občinam. Seveda je to malenkost. Ako bi se razdelilo to usnje na vse potrebne ljudi, bi dobil posameznik samo nekaj dekagramov usnja. Ker je pa znano, da ima vojska oblast velikanske zaloge usnja in podplatov, je naravnost krivica, da se usnje zadržuje, ljudje pa morajo bosti hoditi ali pa v raztrganih črevljih opravljati svoja dela ob dežju in mrazu. Ali se je čuditi, če so ljudje prehlajeni? — Krivično je tudi to, da dobe nekateri ljudje usnja kolikor hočejo, ali po poštemen potu ali po nepoštem, tega ne vemo. S tem usnjem pa dobe kar hočejo: mast, jajca, moko itd. Vemo, da

e nek trgovec iz Ljubljane naravnost pisal znanu na deželi: »Pripelji mi 100 kg masti, pa Ti dam 40 kg podplatov.« Ako bi bilo tako pomanjkanje podplatov, kakor se večkrat trdi, kako pridejo taki ljudje do podplatov. Črevljariji, ki imajo obrtno pravico, dobe potom trgovske in obrtne zbornice tudi usnje. Dognano je, da stane črevljarija usnje in podplati za dvoje nizkih črevljev 18 kron. Prodajajo pa mnogi črevljariji dvoje takih črevljev po 80 kron in včasih še dražje. Ker črevljari naredi dvoje črevljev navadno v enem dnevu, zasluži čez 60 na dan. Ali ni tak zaslužek oduševski?

Krompir. Na Dunaju so dajali krompirja 13½ kg za osebo vsak teden. Sedaj so se začele tako zmanjšale, da so morali to količino znižati. Upajo pa, da bodo dobili še nekaj krompirja iz Galicije, kadar ne bo več nevarnosti, da bi mraz pošiljal škodoval.

Pridobivanje premoga bo vzela država v svoje roke. Židovski kapitalisti, ki so odirali ljudstvo, bodo morali dati svoja podjetja tekom osmih let državi.

Ukrajinsko žito se bo menda razdelilo med Avstrijo in Nemčijo v dveh enakih delih. Kako bo pa v resnici, se ne ve, ker Nemčiji tudi naši državniki nič več ne verjamejo.

13.200 glav živine bo treba Kranjski manj dati, kakor pa je bilo prvotno določeno, in tudi klavna teža se je znižala od 150 kg na 120 kg. To je velik uspeh naših poslancev, združenih v Jugoslovanskem klubu.

MAMICI ZA GOD.

Že v četrtilci rože vzcvete
spletam ti za god,
kar je zginit mir 'z dežele,
boj se vnel povsod.

Tretji sin ti že podajal
roko je v slovo,
eden le je še prihajal,
dveh nič več ne bo...

Vem, o mati, da presilna
bol je delež tvoj,
a beseda tolažilna
mal naj dar bo moj!

Čuj me! Gori tam zvezdice
božje že vedo:
zopet kmalu nam stezice
tamkaj se snido.

In zato v tolažbo, mati,
naj ti bo spomin:
dva sta srečna v zarji zlati
gori vrh višin...

Eden le ti zdaj podaja
rože te za god
z vročo željo: mir iz raja
Bog ti daj povsod!

Ivo.

Zdravstvo.

Nahod. Menda ga ni, ki ne bi bil že sam okusil te bolezni. No, pa kakor ta bolezen hitro pride, tako tudi navadno hitro odrine, pa ne vedno. Kdor se večkrat zaporedoma prehladi, zlasti če je slabe krvi, se mu nahod kaj rad zastara ter traja potem tedne in tedne, celo več let. Kdor je nahoden, ima opraviti z nosom, kakor znano. Nahod je tedaj nosna bolezen. Kadar govorimo o nosu, navadno mislimo na oni del, ki štrli nad usti iz obraza, toda glavna reč pri nosu sta oni dve nosni duplini, ki se pričlenjata z nosnicami in se vlečeta nad

nebom v grlo. Ti dve duplini imata namen, da gre skozi njih zrak v grlo, odtod pa skozi sapnik v pljuča, ali pa nasprotno. Nos je tedaj za dihanje, usta pa v prvi vrsti zato, da z njimi govorimo in jemo, šele če nos ne zmore vsega, pomagajo tudi usta pri dihanju. Zato velja pravilo: dihaj z nosom, ne pa z odprtimi ustili. V nosnih duplinah so tudi tiste naprave, s katerimi vonjamo razne dišave stvari. Kakor je zunaj vse naše telo pokrito s kožo, tako ste tudi obe nosni duplini znotraj oblečeni oziroma »futrani« s kožo, le da je ta koža bolj nežna, bolj preprežena s krvnimi žilicami in vedno mokra vsled sluzaste tekočine, ki se neprestano cedi iz te kože. Vsled tega imenujemo notranjo nosno kožo tudi nosno sluznico.

— Kadar torej oteče nosna sluznica, tedaj pravimo, da imamo nahod. V takih slučajih je namreč nosna sluznica na nam neviden način poškodovana, treba jo je zdraviti. Najboljši zdravnik v našem telesu je pa kri, ki ima v sebi zdravila za najrazličnejše bolezni. Zato sili tedaj vsa kri v nos in napolni vse male žilice v sluznici do skrajnosti. — Vsled tega postane sluznica debelejša, to se pravi, da oteče, vsled tega je nosna duplina ožja, zdi se nam, da je nos zamašen. Naše govorjenje postane nosljajoče, vonjanje pa otopi. Začetkom nahoda čutimo v nosu suhoto in ščegetajočo vročino, ki sili k pogostemu kihanju in izlaha od gorke krvi, ki sili v nos. Ko so žilice dovolj napolnjene s krvjo, začne iz krvi skozi žilice prestopati v nosno sluznico neka bela tekočina, ki ima v sebi zdravila za poškodovano sluznico. Ko je ta zdravilna tekočina opravila svoje delo, je gre nekaj nazaj v krvne žilice, največ je pa stopi ven iz nosne kože, ki se potem nabira v nosnih duplinah. Pravimo, da nam teče iz nosa. Najprej je ta tekočina čisto vodena, potem pa od dne do dne gostejša, dokler popolnoma ne zgine. Navadno pri nahodu ne oteče samo nosna sluznica, ampak tudi sluznica sosednih udov, ki so z nosno sluznico zvezani. Oteče lahko ali žrelo (tedaj nas peče v grlu in sili nas kašelj, težko požiramo), ali pa uho (v ušesih nam šumi, včasih tudi trga), ali oči (tedaj nas skeli in svetloba nam ne dene dobro); včasih pa oteče celo ona duplina, ki jo imamo na čelu v kosteh, tedaj nas muči težka, čudna polna glava. — Nahod traja navadno okrog enega tedna, včasih manj, včasih tudi več. Toda če enkrat zastara, pa ga znamo nositi tudi več mesecev. — Kaj pa je vzrok nahoda, kaj pa poškoduje nosno sluznico, da potem oteče? Najprej naj omenim, da nekateri veliko hitreje in pogostejše dobe nahod, kot drugi. To so tisti, ki so vedno v zaprtih prostorih, posebno pa tisti, ki imajo slabo kri ali vsled prirojenosti ali vsled bolnih pljuč ali pa vsled slabega želodca. Pri teh namreč kri nima dovolj moči, da bi premagovala razne škodljivce, ki napadajo nosno sluznico. Tako škodljivci pri takih ljudeh kaj hitro in pogosto zmagaajo, posledica je pogosten nahod. Kdo so pa med tistimi škodljivci? Najprej prehlajenje ali premrazenje, ki nastane, če se v človeku toplota prehitro menja. To se rado zgodi, če nas prehitro hud mraz ali mokrota (zadostujejo že premočeni čevlji) ali prepih, kadar smo vroči ali celo potni. Zlasti je nevarno v tem oziru jesensko in pomladansko vreme, ko se tako hitro menjata gorkota pa mraz, dež pa solnce, veter pa tiho. Kako premrazenje poškoduje nosno sluznico, o tem si zdravniki še niso na jasnem. Najbrž vsled mraza kri v nosu deloma izgine v notranjost, deloma pa oslabi. To priliko pa brž porabijo razni neizmerno majhni črvički, bakterije imenovani, da se zajedo v nosno sluznico in se hranijo na njen račun. Teh bakterij je sicer vedno več ali manj v nosu, ali ker je kri zanje največji strup, se ne morejo vgnezditi v sluznici, dokler je v njej dovolj močne krvi. Kakor hitro pa moč krvi le nekoliko poneha, se takoj razmnože v sluznici; treba je potem, izredno veliko krvi, da pokonča nepoklicane bakterije in jih s smrkljem vred pomeče iz nosa. — Nadalje poškodujejo nosno sluznico tudi razni ostri plini in raznovrsten prah. Med tak prah moramo šteti tudi cvetni prah raznih trav in cvetic. Četudi sestoji prah iz prav majhnih, toda ostrih in trdih kosčkov, pa vendar tudi

ti drgnejo in režejo kakor velik in robat kamen, seveda v majhnem. Narava si spet pomaga s tem, da pošlje v nos več krvi, ki prah s pomočjo smrklja odstrani, poškodovanim delcem pa prinese več hrane, da si spet pomorejo in se zarastejo. — Končno naj omenim, da je nahod stalen spremljevalec nekaterih bolezni, namreč difterije, influence, škrlatinke in ošpic. Kaka notranja zveza je med nahodom in temi boleznimi, ni znano. — (Dalje.)

To in ono.

Dolg roman. Najdaljši roman je brez dvoma japonski »Kiong te bakin«. Obsega stoinšestdeset debelih zvezkov in pisatelj je potreboval deset let, da ga je spravil skupaj.

Ribi lov. Ob avstrijsko-adrijski obali nalovijo vsako leto rib za osem do deset milijonov kron. Ribičev je šestnajst do osemnajst tisoč, imajo na razpolago okoli 5300 čolnov in jadrnic. Vrednost vseh priprav za ribištvo so cenili pred vojsko na šest milijonov kron.

Bojne ladje nekdanj in sedaj. Pred sto leti je vsebovala največja bojna ladja nekaj nad 2000 ton po tri kubične metre, sedaj pa nad 30.000 ton. Dolžina in širina sta bili takrat 61 in 15 metrov, sedaj pa 150 in 30. Stari Normani ali Vikingi, ki so brodarili čez cel Atlantski ocean in še pred tisoč leti odkrili Ameriko, so imeli prav majhne ladje, samo 30 do 70 moč je bilo na eni ladji. Sedaj jih je pa do tisoč. Toliko čitamo o Benetkah in njihovih ladjah, pa si jih navadno predstavljamo veliko prevelike. Največja je bila samo 50 metrov dolga.

Les na Ruskem. Vsako leto več lesa izvažajo Rusi, zlasti iz mesta Arhangelska ob Balem morju. Zakladi lesa so na Ruskem velikanski. Samo v dveh okrajih, Vologda in Arhangelsk, ga je 76 milijonov desjatov, od teh pa jih je 72 milijonov državna last. Ker meri desjatina pri gozdu nekaj nad en hektar, pokriva samo ta les prostornino vse naše avstrijsko-ogrske države in še petnajst Kranjskih zraven.

Petrolej. Ker je dovoz petroleja tako težak, bi tudi pri nas nič ne škodovalo, če bi se ravnali po ameriškem vzoru. Tam so napravili 242 kilometrov dolgo in 20 centimetrov v premeru obsegaajočo cev, po kateri neprestano teče dragocena tekočina. In sicer gre čez velike višave, enkrat se dvigne na 1300 metrov, torej toliko kakor je Ljubelj visok, drugič pa nekaj nad 1000 metrov. Dolžina 242 kilometrov je pa trikratna razdalja od Ljubljane do Trsta.

Ruski vpliv na Japonskem. Kaže se zlasti v verskem oziru. Po rusko-japonski vojski so začeli ljudje trumoma prestopati v pravoslavlje. V Tokio so napravili krasno cerkev vstajenja. Tam je že danes 200.000 pravoslavnih, to se pravi, od deset Tokiotov je eden pravoslaven. Vladi to gibanje ni všeč.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kaknega odbitka.

Nradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Iz življenja.

Pred kratkim sem dobil pismo od dvajsetletnega vojaka. Pismo je bilo dolgo; a med vsemi stavki, je vzbudil najbolj mojo pozornost sledeči: »..... Družba, v kateri živim mi je priča, da dandanes ni več poštenih ljudi na svetu...« Mislil sem, kaj naj storim: ali naj brezpogojno verjamem njegovi trditvi, ali naj ga prepričujem o nasprotnem? Odločil sem se za zadnje. Pisal sem mu pismo in med drugim dejal: »Čisto mogoče je, da ob današnji izpričenosti res nimaš človeka, o katerem bi lahko rekel, da je pošten. Toda pazi, da se v svoji sodbi ne prenašliš. Pred vsem pomisli, da ti in tvoja kompanija še niste ves svet. Le majhen del ste onih stotisoč milijonov ljudi, katerih vi ne poznate in ne veste, kakšni so. Dalje pa tudi pomni, da vse, kar je kaj vrednega, se le prerado skriva. V puščavo hodijo po drage kamele, iz dna zemlje prinašajo zlato in srebro, v globino morja hodijo iskati draguljev. Enako ljubijo tudi poštenjaki samoto. Zato niso tako očitni kot je očitna hudobija. Le opazovati je treba življenje, le natančno je treba študirati ljudi, s katerimi živimo skupaj in povsod in na vsakem bomo našli nekaj poštenosti. Da je temu resnica in da spoznaš, da tudi dandanes žive kreposti ljudje, naj ti navedem nekaj zgledov, kot jih zapisujem v svoj dnevnik.

Danes sem naletel v mestu na kovaškega pomočnika. Spustim se z njim v razgovor. Pove mi, da je v službi plača slaba, stradanja obilo. »Pa zakaj si ne prebereš? Saj je danes služb dosti, pomočnikov pa malo, ga vprašam. »Ravno zato ne, se mi odreže. »Če grem proč, bo mojster težko dobil drugega. Bolj kot sam sebi, pa se mi smili njegova družina.« — Poštenjak, ali ne?

Neka Marijina družbenica, tako berem v zadnjem »Bogoljubu«, me je povabila naj pridem k nji, da jo vpišem v »Misijonsko mašno družbo.« Omenila sem ji tudi nekoliko o »Misijonskem koledarju« in njegovi vsebini. Ponudila ji ga pa nisem. Mislila sem, ker je služkinja, ji gotovo ne bo mogoče poleg 10 K 20 vin. dati še 2 K za koledar. Ona pa je imela plemenito srce in mi sama reče: »Pa ga prinesi še meni.« Tudi poštenjakinja, ali ne?

Danes sem slišal praviti, da visokošollec I. I. postavlja keglje oficirjem. Pa zakaj? Zato, da s prisluženim denarjem podpira tovariša, ki — brez sredstev od doma — študira medicino. Zopet poštenjak, ali ne?

Zadnjič sem bil na pogrebu župnika N. Pogreba se je udeležil tudi kaplan iz J. Pa čudno! Tri ure daleč je prišel peš v talarju. Vsi smo ga gledali malo po strani. Ko ga pa tovariš vpraša, zakaj ne hodi v suknji, pravi: »Je nimam.« Tega pa ni pristavil, da vse, kar ima, razda revežem. Verjemi ali ne, poštenjak je vendarle.

Pri župniku se oglasi tuja, revno oblečena žena. Prosi, da opravi sv. mašo. »V kakšen namen?« jo vpraša župnik. »Zato, da bi naša fara, ki je sedaj brez duhovnika, dobila dobrega gospoda.« Zopet poštenjakinja, ali ne?

Ali hočeš še zgledov? Nekaj jih imam še zaznamovanih v svojem dnevniku. Pa bodi dovolj! Mesto, da bi ti jih jaz našteval, poročaj jih raje ti meni. Treba je le, da natančno opazuješ življenje in ne sodiš po prvem vtisu in nekaj poštenih ljudi najdeš prav gotovo tudi med najslabejšimi. Oba pa skleniva, da hočeva biti sama poštenjaka — poštenjaka prve vrste — drugim v lep zgled.

Izgubljeni sin.

Povest. Spisal Erik Friesen. Prevel ...

(Dalje.)

IV.

Časno poletno popoldne. V udobni, staromodno opremljeni sobi neke pristave v okolici Newyorka sede ob okrogli mizi štiri dame. Stene, pokrite z debelimi hrastovimi ploščami, temni zastori, vsa priprosta oprava je v kričečem nasprotju s štiriperceno rožo, ki je vdelana v mizo. Dobro pristajajo vitkim stasom svetlobarvene poletne obleke, s katerih vibrirajo roza in modri svilnati trakovi. Bele roke se marljivo gibljejo, kodrasti lasje jim prehajajo od zlatoplave do globoko rujave barve. Tri deklke so hčerke lastnika pristave, Roberta Harrisona; najmlajša, najmanj lepa je Nelly Kinsley, prijateljica najmlajše Harrisonove hčerke, ki biva na pristavi na počitnicah.

Edita, najstarejša treh sester, bere s krepkim, globokim glasom iz neke knjige. Druge tri deklke vrše ročna dela.

Ponovno playajo Editine temne oči proti vratom, kakor bi nekoga pričakovala.

»Ne bom več brala,« zakliče nenadoma razburjena. »Miltonov »Izgubljeni raj« je lep; pa moje misli so drugod.«

Plavolasa Viola obrne svoje nežne, vijoličaste oči od šivanja ter pogleda vestro, pa nič ne reče.

»Seveda misliš na Magdaleno,« se oglasi zmagovalno mala, rujava Roza.

Pri imenu »Magdalena« se dvignejo vse glave.

»Uboga Magda!« zdihne Edita. »Da bi le ne bilo res! Kako naj bi se ta človek drznil vrniti se v New-York, potem ko je tako sramotno prevaril Magdaleno!«

Petnajstletna Roza zavpija svoj lep nossek kvišku. »Jaz bi nikoli več ne govorila z njim!«

»Jaz tudi ne!« zatrjuje Nelly Kinsky.

»Magdalena je drugačna kakor me vse,« podučuje krepko Edita. »Vedno ravna tako, kakor bi človek najmanj pričakoval. Ve ne veste, kako je ljubila svojega nekdanjega ženina!«

Molče se nagnejo zopet dekliske glave proti ročnim delom. Odločna Edita pa zapre knjigo ter seže po svežnji ključev, da bi šla v kuhinjo.

Kar je slišati na hodniku lahke korake. Vrata se odpro. Visoka, vitka ženska postava, golobjesivo oblečena, stoji na pragu.

»Magdalena!« zakličejo ob enem štiri par dekliskih ust.

»Oprostite, da sem vas pustila čakati!« doni nenavadno tiho Magdalenin mehki glas. Ta glas je v soglasju z nežno bledebo njene obraza, s svetlojavimi, od gostih trepalnic zasenčenimi očmi, ki jih ima kljub vladajoči modi na vratu spleteno v debelo kito. Srečen smehljaj se ziblje na ponosno izbočenih ustnicah.

Magdalena se redko smeje. Štiri deklke okoli nje vejo: ta smeh nekaj pomeni.

»Magda, ljuba Magda!« vzklikne Roza zivahno. »Je li res? Rolf Durban — tvoj prejšnji —«

»Prekine in se ugrizne v ustnice. Magdalena priklama.

»In on? Te je li videl?«

»Ne vem. Enkrat se je ozrl od svojih orgel na moj prostor.«

»Naj ga vzame kukavica!« mrmra Edita temno.

»Povej nam vse!« prosi Viola nežno. »Kaj ne, krasno igra? Ali si razočarana?«

»Nisem razočarana.« Magdalenin glas zveni mirno, skoraj vznešeno; vendar se ji tresejo ustnice, kakor bi hotela zatreti vznemirjenje. Kar vstane in brez besede zapusti sobo.

Štiri deklke ostanejo same in molče. Nato se Edita urno dvigne. »Ali nisem rekla!« sika skozi zobe. »Ta nesrečni Durban! Ni mu mar razžaljenje, ki ga ji je prizadel pred osmimi leti!«

»Jaz bi se ne poročila z njim!« kliče Roza odločno ter stisne pest.

Kljub svoji žalosti se mora Editi smejati. »Ti mala modrijanka! Kaj veš ti o možitvi! Takrat, ko se je nesreča zgrnila nad Magdaleno, si bila stara komaj sedem let.«

»Pa se še prav dobro spominjam,« jo prekine Roza modro. »Magda je bila takrat vedno vesela, — »naše solnce« jo je imenovala mati!«

»Ta dobra mati!« vzdihne Viola tiho in solze priširajo iz njenih lepih, modrih oči. »Vsa srečna je bila vsled zaroke. Tri leta je živela, pripravljala opravo ter pričakovala dne, ko se bo vrnil iz Damaska Rolf Durban ter Magdo odpeljal na svoj dom. Pa nekoga dne je mesto ženina prišlo pismo iz Damaska. Kaj je bilo v njem, ne vem. Pa pri branju pisma je Magdin obraz postal bled kakor smrt. Potem sta se roditelja dolgo pogovarjala z njo. Mati je ihtela, oče se je postal in osivel. Mi otroci smo zvedeli samo, da ne bo poroke. Kmalu potem je šel oče z Magdo na potovanje. S starim bankirjem Durbanom, Rolfovim očetom, nismo več občevali in — zopet je šlo vse v starem tiru.«

»Ni res!« jo prekine Editi resno. »Vse se je spremenilo. Mati boleha od tistihmal. Oče je postal resen in redkobeseden. In Magdalena? Saj jo poznate: podobna je angelu bolj kakor človeku iz mesa in krvi. Ta njena tiha angelška narava me plaši. Že davno je potrebna razgovora. Še danes govorim z njo o tem... Pa najprej skodeljico čaja.«

Viola zmaje glavo. Krepka, izkušena narava starejše sestre ji je bila vedno neumljiva.

Medtem je Editi pripravila z njej lastno spretnostjo mizo za čaj. »Tako, Roza! Poklič! Magda!«

Toda mala ni hotela nič vedeti o tem. »Ne, Editi! Če je šla Magda na vrt, hoče biti sama.«

»Neumnost! Vi najmlajši imate glave vedno polne čudnih misli!« Ne da bi rekla besedo, vstane Editi in gre sama na vrt. Stopa krepko, glavo pokoncu, ostro izrezane ustnice krepko stisnjene — iz cele sveže dekliske postave diha odločnost in energija. Vsak ve: kar hoče Editi Harrison, se zgodi; kar primejo njene krepke roke, pripelje h koncu. Pazno se ozira na vse strani — pa Magde ni nikjer. »Magdalena! Magdalena!« Nobenega odgovora. Še enkrat zavpije na ves glas: »Magdalena!«

»Editi! Tukaj sem!« odmeva iz ozadja.

Pri bližnjem vodnjaku pod košato vrbo sedi Magdalena na klopi. Snela je z glave široki, okrogli slamniki ter odstranila s čela težke valove kostanjevih las. Modrikaste sence pod velikimi, rjavimi očmi so nekoliko temnejše, kakor po navadi. Iz oči odseva lesk, kakor vselej, kadar je vznemirjena.

»Ljuba Magda!« ji kliče Editi iz daljave. »Čakamo te s čajem. Pridi hitro!«

»O Editi, Editi!« sepeče Magdalena kakor v sanjah, na ustnicah ji plava smehljaj. »Odkar sem ga slišala igrati na orgle, vem: hudobec ga je hotel vzeti v oblast, pa Rolf je prišel iz boja kakor zmagovalc — dober, plemenit, čist!«

(Dalje.)

švicarska plemenska živina bi se dobila tudi na Kranjsko. »Kranjsko deželno mesto za vnovčevanje živine v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, upa, da bo moglo preskrbeti nekaj lepe plemenske živine našim živinorejcem iz Švice. Upa, da se posreči nakup švicarskih plemenskih krav, telic, bikov ter mlade živine ter se izvozi na Kranjsko. Ta živina bi bila simentalške in motafonske pasme (tedaj rjava švicarsko plemel). Prvovrstne krave v tretjem letu starosti, v teži 500 do 700 kg s 14 do 18 litrov mleka na dan, bi utegnile stati približno 3600 do 4000 K (1800 do 2000 frankov). Krave po teži in lepoti druge vrste, vendar pa ravno tako dobre mlekarice kot prve, bi se dobile po kakih 1200 frankov. Seveda so vse te cene le približne. Če bi se kak živinorejec zanimal za imenovano živino, naj to takoj sporoči »Kranj. dež. mestu za vnovč. živ.« v Ljubljani, Turjaški trg št. 1, da si zagotovi to živino za čas, ko bo na razpolago nova krma. Prijave naj se pošiljajo »Kranj. dež. mestu za vnovč. živ.« pisмено ter naj se navede, kake vrste žival in koliko živali bi dotičnik prevzel. 903

Tedenska pratika.

12. sušca. Petek. Marija sedmerih žalosti. Ta dan se spominjamo sedmerih mečev, bridkih žalosti, ki se prebadali materino srce Marijino, zlasti oni Veliki petek, ko je stala pod križem, na katerem je umiral Odrašenik, njen Sin.
23. sušca. Sobota. Viktorin, mučenik.
24. sušca. Cvetna nedelja. Jezusov prihod v Jeruzalem. Spominjamo se slovesnega vhoda Jezusovega v Jeruzalem. Jezus se zjoka nad nevaležnim ljudstvom, ki bo nekaj dni pozneje klicalo: Kržaj ga! Ta dan se blagoslovila olike, se vrše procesije. Koncem procesije udari duhovnik trikrat na zaprta cerkvena vrata v znamenje, da je smrt Odrašenikova zopet odprla nebesa, ki jih je zaprl greh prvih starišev. To nedeljo se bere pri sv. maši pasijon. Začne se Veliki teden.
25. sušca. Ponedeljek. Marijino oznanjenje. spomin velovečenja božjega Sina.
26. sušca. Torek. Emanuel, mučenec.
27. sušca. Sreda. Rupert, škof.
28. sušca. Četrtek. Jezus postavi najsvetejši zakrament. Zadnja večerja. Jezus na Olski gori.

Listnica uredništva.

A. K. R.: Če še ni preteklo 60 dni, odkar ste dobili zadnji odlok, s katerim se je Vaša prošnja zavrnila, se zglasite pri nas, da Vam damo navodila za vložitev pritožbe na deželno komisijo, katere je Vam odprta, če pa je že preteklo 60 dni po dostavitvi odloka, je pa vložiti pri županstvu novo prošnjo ter se je Vam potem pritožiti, če bi se Vam podpora zopet ne dovolila. — R. G.: Družega pomočka ni, kakor bodisi ustmeno ali pisмено toliko časa pritisniti pri okrajnem glavarstvu, da se prošnja reši. Kaj malega bi moglo tudi izdati odvetniška urgencia. — F. G.: Vašo dopisnico smo odstopili Invalidnemu društvu v Ljubljani, Alojzjevišče. — A. S. M. R.: Podrgajte pri c. kr. okrajnem glavarstvu in sicer ustmeno. — Z. A.: Radi pomanjkanja prostora žalibog ne moremo priobčiti. Podgravi! — M. T. Zg. S.: Obrnite se na etapno poveljstvo II. Ljubljana, Dunajska cesta. — Dopisniku iz Beke cerkve: Če oddaja sladkorna in petroleja ni v redu, se pritožite na pristojno oblast. Osebnih napadov pa ne prinalamo, če ni posebnih razlogov. — Sl. Gl.: Predelci in premalo opijanja. — M. S. T.: Vašega dopisa nismo prejeli.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 13. marca: 41. 45. 65. 22. 43.
Linc, 16. marca: 9. 69. 5. 11. 31.

Pozor pri pomladanskem obdelovanju!

KORENIKE OD PIRNICE.

Centrala za krmila kupuje osnažene, zdrave in suhe korenine od pirnice (perenike, ornice ali železne trave) po 25 K za 100 kg na bližnji železniški postaji.

Pismente ponudbe je poslati z naslovom: Futtermittelcentral, Ersatzfutter-Abteilung, Wien, I, Trautnerhof 1.

SKRIVALNICA.

Halo, halo!
Bratec ljubi, kje si?
Mi smo tu, ha-jo!

U 23/18/4

V imenu Njegovega Veličanstva Cesarja!

C. kr. okrajno sodišče v Cerknici je razsodilo:

Helena Kebe

posestnika žena v Dolenjem jezeru štev. 52
je kriva,

da je dne 2. marca 1913 v Dolenjem jezeru izrabljajoč izredne po vojnem stanju povzročene razmere, dala si plačati za potrebščine, namreč za 5 kg fižola očitno čezmerno ceno, t. j. 9 K za 1 kg. S tem je zagrešila prestopok po § 20 št. 1 ces. ukaza z dne 24. III. 1917 št. 131 d. z. in se obsoja

po § 20 št. 1 cit. ces. ukaza z uporabo §§ 266 in 260 b k. z. na 48 ur z 1 trdim ležiščem poostrenega zavora in na 50 K globe, če bi se pa ta ne mogla izterjati, pa v nadaljnjih 5 dni zavora in po § 389 k. p. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

C. kr. okrajno sodišče v Cerknici,
odd. II., dne 11. marca 1918.

914

Gregorc, I. r.

Vsakovrstna domača semena,

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke

kupuje trgovina s semeni

— PETER LASSNIKA NASL. —

SEVER & KOMP., Ljubljana, Marijin trg.

Lesni brusarji, gladilci

kakor tudi razni drugi tovarniški delavci in delavke se sprejmejo ob dobri plači za trajno delo v tovarni za lepenko (Pappefabrik) Rosenau a. Sonnenberg, Nizje Avstrijske.

Gospodje,

ki so uvedeni v industrijskih krogih, pri kmetijskih društvih ter poljedelcih, dobajo dobro plačano zastopstvo zelo rabljenih konzumskih predmetov. Ponudbe na kemično tovarno HUGON POLLAK, KRALJ. VINOGRADI, Jungmannova cesta št. 33; tovarniški telefon 5455; pisarniški telefon 5495.

Vsak si lahko pobarva obleke in platno sam.

Barva

920

za barvanje oblik in platna se dobi sledeča: črna, modra, rdeča, zelena, siva in rjava v zavitkih po 60 v. Pošilja se po pošti vsaka množina. KARL LOIBNER, trgovina pri »Zvoncu« v Celju.

Usakovrsne potrebščine

kakor: Brezove metle, krtače, slame, košare, suho in lončeno robo, poljske pridelke, suho sadje, suho meso, klobase, mast, drva, repo, korenje, peso in druge pridelke kupuje za svoje člane

I. ljubljansko delošno konzumno društvo

Kongresni trg 2.

746

Kozolec na prodaj,

tudi posamezni oddelki, v Mengän na pivovarniškem zemljišču. Kupci naj se oglasijo pri Francu Zilherlu v Vodicah, Kranjsko. 923

Mladenič

pošten, priden, 14 do 16 let star, se sprejme za stalno domače delo. — Naslov pod »Stalna služba« na upravnishvo »Domoljuba«. 923

Lepi škornji št. 41, volnena jopica, hlače in drugo se zamenja za živila. LJUBLJANA, Gradišče štev. 7, dvorišče, 1. nadstropje. 917

Kislo vodo „Silva vrelec“ in vino

razpošilja

pošta Guštanj, Koroško.

Kaplin. steklenice vseh vrst in zamaške, stare in nove. 873

Fellerjev dobro učinkujoči oživljajoči fluid iz rastlinskih esenc z zn.

12 steklenic 14 K 32 v prosto poštno. Lekarnar V. Feller, Stubica, Elzstrg št. 16 (Hrvaška). Čez 100.000 zahvalnih in priporočilnih pisem.

Čudovito šilo za šivanje le K 4*90

Naše čudovito ročno šilo za šivanje šiva tako naglo prestavne vbrde kot šivalni stroj. — Največja iznajdba s katero more vsak sam krpiti in šivati osnje, raztegnene čevlje, konjsko oremo, kožuvino, pretrgane, poškodovane za vozove, to-tore, klobučevino, plašče za kolena, vreče, platno in vsako drugo močno bino. Dobra za roko-delce, kmete in vojaše. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vporaba. Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pisem. Cena komol. šila s suknjem 4 raznim šivalnim in porabnim navodilom K 4*90, 8. Hov. K 13*50. 5 kosov K 22—. Pošilja po pošti, (na poštni preloži pred mašino.) 124

M. Svoboda, Čunat. III/2, Habsburg 13-404.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Fleisch-a izvir. zakonito zjamčeno »Skaboform« rujavno mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2*30 veliki K 4*— porcija za rodbino K 11*—. Zaloga za Ljubljano in okolico: Lekarna pri zlatem jelenu, Ljubljana, Marijin trg. 1520
Pasite na varstveno znamko »Skaboform«!

